

		аналіз конкретних ситуацій	
Особистісна	Самостійні (індивідуальні) роботи рефлексивного характеру, наукові дослідження	Виступ, доповідь, участь у комплексній діловій грі	Ігри, тести, прикладні комп'ютерні програми, віртуальне підприємство, банк

Таке завдання потребує широкого використання у практиці вивчення економічних дисциплін цілої системи різноманітних методів організації контролю успішності навчання. Перевірка й оцінювання навчальних досягнень студентів мають значний вплив на стимулювання їх ефективної пізнавальної діяльності. Контрольні заходи є складовими досягнення мети навчання — засвоєння певної сукупності предметних знань, умінь та навичок, формування відповідного рівня компетентності студента. Рівні пізнавальної діяльності задаються викладачем через відповідні запитання і завдання, які у своїй системі сприяють досягненню мети навчання: формуванню у студентів навичок активної пізнавальної діяльності від простого сприйняття інформації до побудови гіпотез, вибору методу вивчення питання та його практичного застосування, самостійності у засвоєнні матеріалу та поповненні знань.

Враховуючи специфічність економіки, як навчального предмету й масштабність його цілей, ми маємо, у тому числі й контрольними заходами, стимулювати і розвивати формування глибоких теоретичних знань основ економічної науки та її складових, умінь аналізувати економічні процеси і закономірності, вирішувати задачі й розв'язувати проблеми, застосовувати теоретичні знання на практиці і створювати навчальні проекти. Отже, проблема полягає у тому, як оптимальним поєднанням форм, методів і прийомів контролю реалізувати навчальні цілі.

І. А. Колесникова, канд. ф. наук, доцент
кафедри української мови та літератури

КОНТРОЛЬ РІВНЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ АБО ЧИ ВАРТО СТУДЕНТАМ ВЧИТИ ПРАВИЛА?

Як відомо, основний принцип українського правопису — фонетичний, що віддзеркалює милозвучність нашої мови. Але він не є абсолютним, оскільки мова — система динамічна, крім того, існують й інші принципи написання. До того ж, активно «допомагають» і наші вельмишановні економісти, які пропонують терміни, що не тільки порушують усі норми літературної мови, але й взагалі стають невимовними для студента, наприклад: *лесе фер* (чому окремо?), *тратта* (чому з подвоєнням, якщо за «Правописом» це слово не входить до 17 виключень — загальних назв іншомовного походження), паблік рилейшинз (чому не рі-, як це традиційно прийнято в подібних іншомовних словах) тощо. Як результат, — виникають своєрідні орфографічні ребуси, розв'язати які і допомагає кодекс правил, тобто «Український правопис». Чи варто вимагати від студентів дослівного знання текстів вищезгаданих правил? Питання серйозне, оскільки, якщо зануритись у ці правила, виявляється, що далеко не всі з них є такими.

Правило, перш за все, — це універсальний зразок, який відповідає нормам сучасної мови. воно не може бути приблизним. Правило або є, або його немає. Не має значення, в якій формі воно подається — академічній («Український правопис») чи творчій (див. роботи проф. І. Ющука); головна ознака будь-якого правила — вичерпність. Окремі відхилення від нього мають право на існування, але їхня кількість не повинна перевищувати рівень розумного.

Спробуємо класифікувати основні правила «Українського правопису»:

I. Правила-аксіоми, або класичні правила, кількість винятків з яких невисока. Наприклад, правопис префіксів, правопис апострофа, ь тощо. Такі правила (їх суть, а не текст) повинен знати кожний студент. Вони реально допомагають писати грамотно.

II. Правила-рекомендації, за якими, при бажанні, одне й те ж саме слово можна написати по-різному. Наприклад, правопис прислівників дозволяє кожному трактувати їхнє написання по-своєму, порівн.: *надсилу* — *під силу*. У першому випадку — пишемо разом, у другому — окремо, хоча правило говорить, що, якщо «іменник зберігає своє конкретне лексичне значення й граматичну форму, особливо коли між прийменником і керованим ним іменником можливе означення до цього іменника», прислівникові сполуки пишуться окремо («Український правопис», 2000, С. 39). Важко зрозуміти, чим відрізняється слово *сила* у цих двох прикладах і чому вони різняться орфографічно. Цікавим є припущення, що такі розбіжності у написанні прислівників пов'язані з колишніми помилками перепи-

сувачів. Через брак паперу, який був дорогим, тексти залишали у такому вигляді, як їх переписали, недарма написання, які не можна пояснити, називають історичними, або традиційними. Такі орфограми, безумовно, потребують уніфікації. Щодо студентів, то вивчити традиційні написання можна лише одним шляхом — постійним тренуванням, так само, як дітей навчають малювати, скажімо, будинок, який має відповідні частини. Отже, запам'ятати треба графічний образ слова, який при потребі і відтворювати.

III. Правила-варіації на тему, які не підлягають логічному аналізу, а тому й запам'ятовуванню. Як висновок — виникає орфографічний колапс, оскільки знання тексту такого правила призводить до того, що людина перестає орієнтуватися у написанні конкретної групи слів. Прикладом може бути правопис закінчень -а / -я, -у/-ю іменників чоловічого роду однини II відміни у родовому відмінку або правопис складних слів. Такі правила потребують уточнення, більш простого викладу, щоб не тільки фахівець, а й звичайний студент мав можливість користуватися ними. Наприклад, правило вживання коми перед сполучником як можна сформулювати без чотирьох приміток, як це подано у «Правописі». Достатньо простої схеми:

I. *Шевченко як поет.* = *Шевченко — поет.*

Мед як ліки. = *Мед — ліки.*

Якщо замість сполучника як можна поставити тире, кома перед сполучником не ставиться.

II. *Дівчина, як рожса.* = *Дівчина не рожса.*

Сльози, як перли. = *Сльози не перли.*

Якщо замість сполучника як можна поставити частку не, кома перед сполучником ставиться.

III. У сталих зворотах кома перед сполучником як традиційно не ставиться:

Холодний як лід, гарячий як вогонь, хитрий як лис тощо.

Таким чином, не кожне правило зорієнтує студентів у нормативному написанні слів. Цього їх навчають, скоріше, кращі зразки української поезії й прози, а також сумлінна праця, тренування, бо грамотність — ознака не постійна, вона потребує великої роботи.

Д. М. Колотило, д-р техн. наук, професор
кафедри менеджменту

**СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ
МАЄ СТИМУЛЮВАТИ КОЖНОГО СТУДЕНТА**